

Genuin Grønn Vekst og en sunn økonomi for det 21. århundre

Per Espen Stoknes, twitter & insta: @estoknes

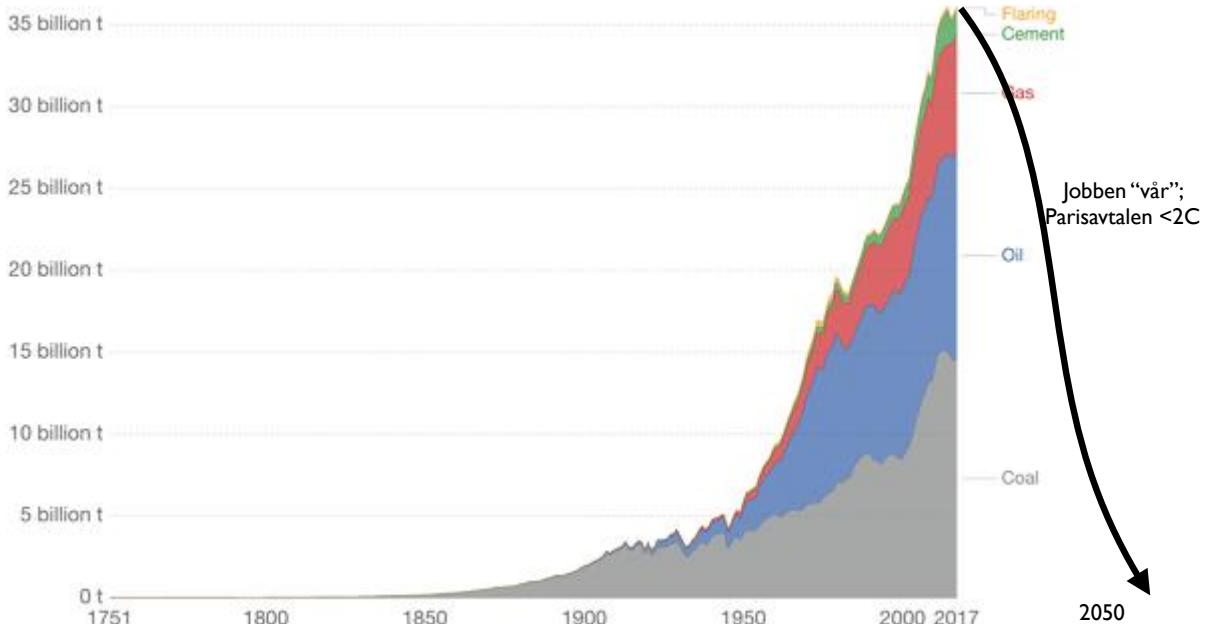
Evig vekst

på begrenset klode?

CO₂ emissions by fuel type, World

Annual carbon dioxide (CO₂) emissions from different fuel types, measured in tonnes per year.

Our World
in Data

Oversikt

1. Problem: Ressurs-sløsing !
2. Løsning: Skifte fra arbeids- til ressurs produktivitet
3. Lønnsomhet: Is Grønn the new Black?
4. Grønn vekst-trappa:
Hvordan skape bærekraftsamfunnet til 2030

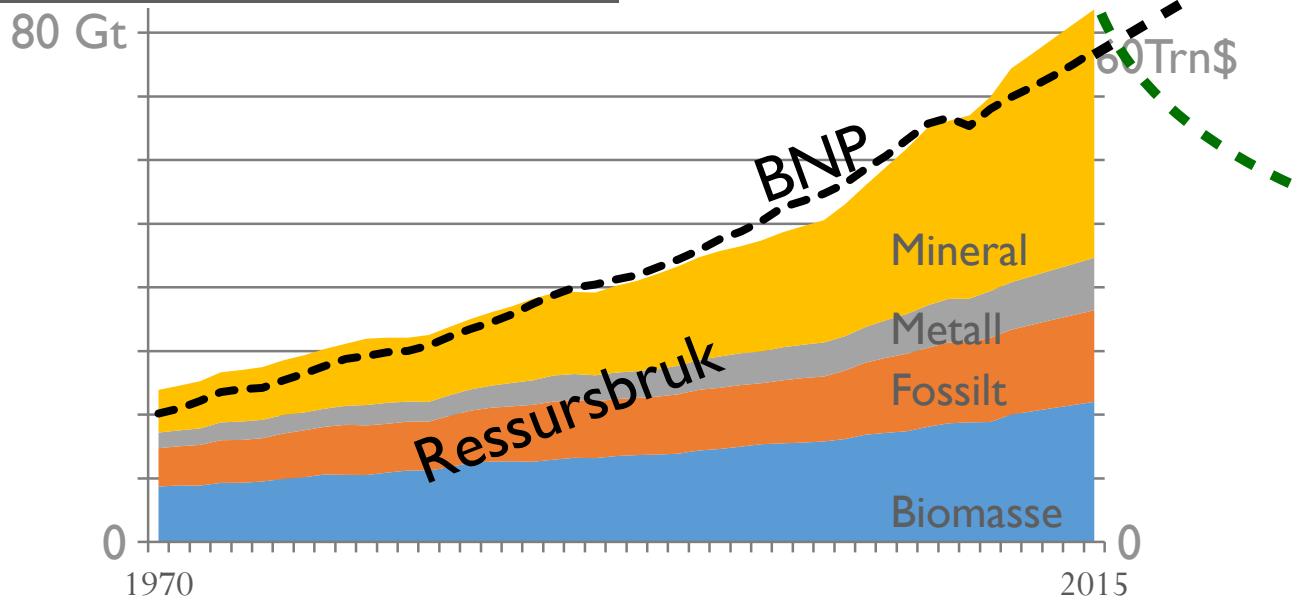
Per Espen Stoknes, BI

Oversikt

1. Problem: Ressurs-sløsing !
2. Løsning: Skifte fra arbeids- til ressurs produktivitet
3. Lønnsomhet: Is Grønn the new Black?
4. Gjennomføring: Grønn-vekst trappen

Per Espen Stoknes, BI

Grå vekst siden 1970

Per Espen Stoknes, BI

Source IRP and UNEP (2016) Resource efficiency: Potential and economic implications.

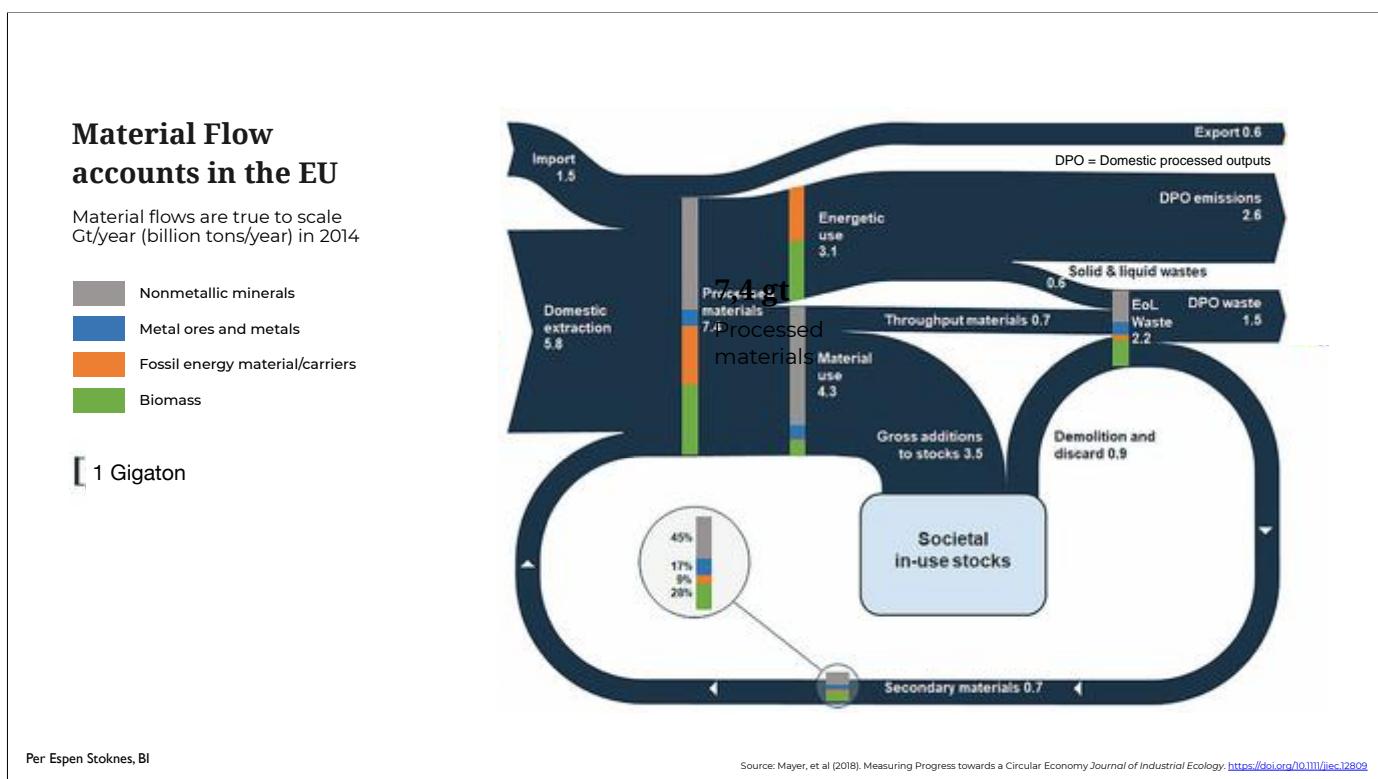
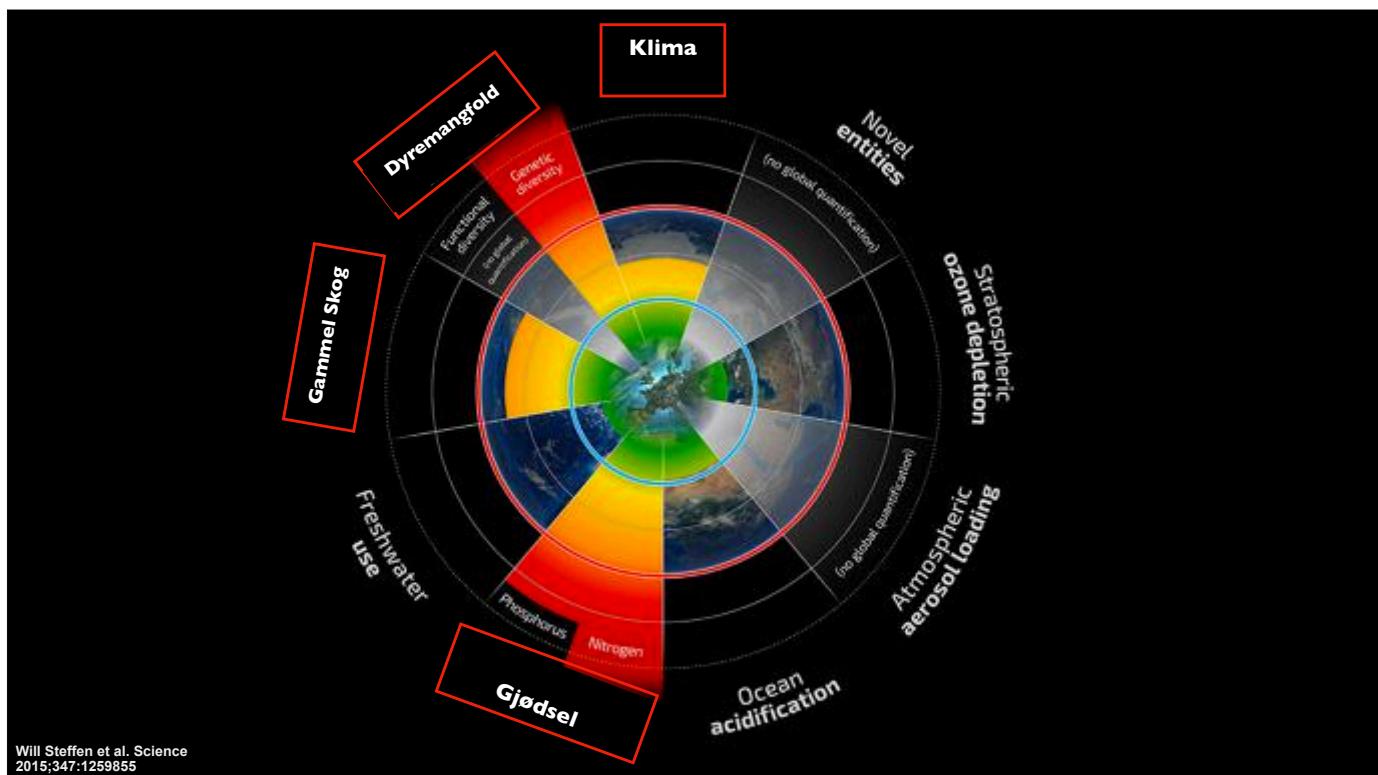
7

“Grå økonomisk vekst kommer med en økende kostnad,

og når ‘jorden er full’, trengs ny økonomisk tenking”

H. Daly, 2005, “Economics in full world”

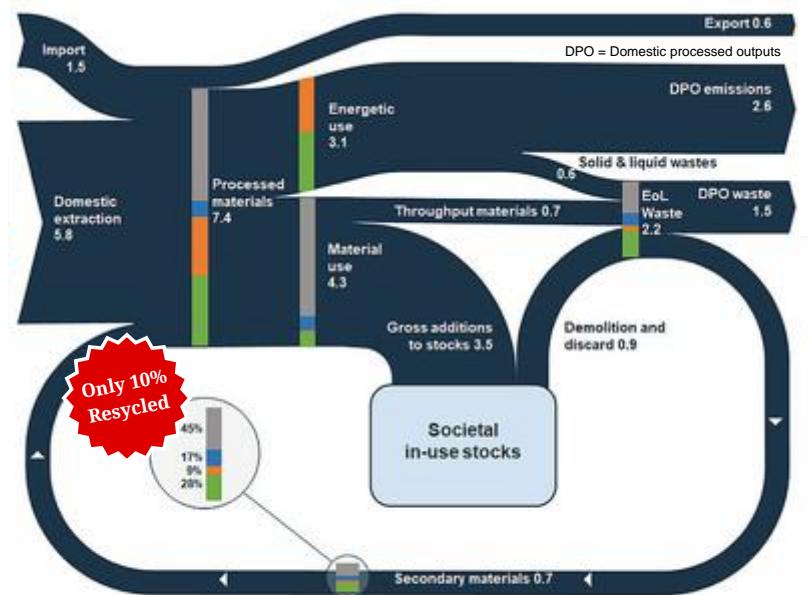

Material Flow accounts in the EU

Material flows are true to scale
Gt/year (billion tons/year) in 2014

- Nonmetallic minerals
- Metal ores and metals
- Fossil energy material/carriers
- Biomass

1 Gigaton

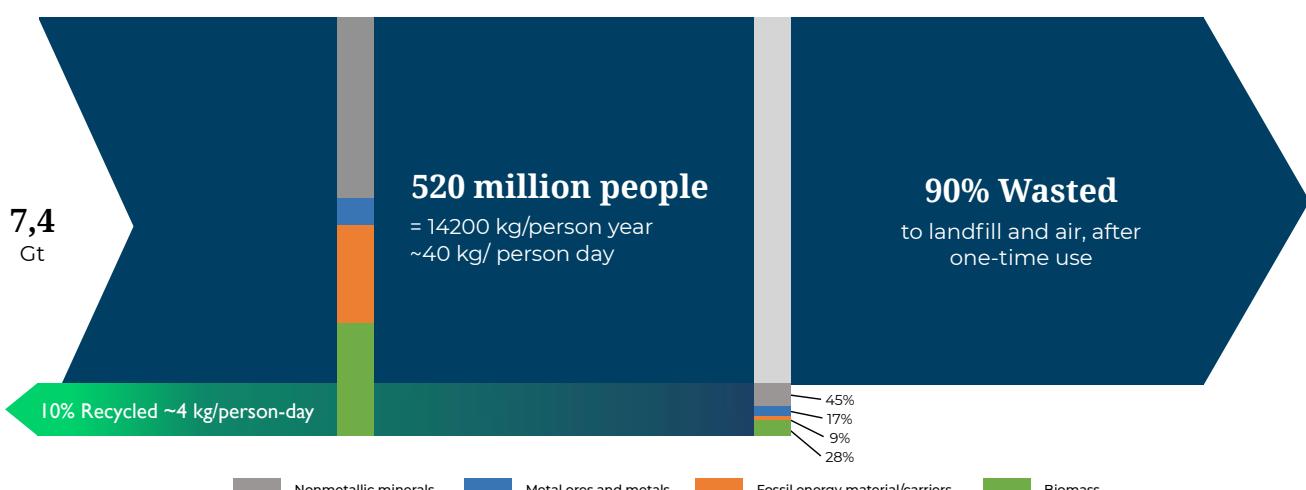

Per Espen Stoknes, BI

Source: Mayer, et al (2018), Measuring Progress towards a Circular Economy Journal of Industrial Ecology. <https://doi.org/10.1111/jiec.12809>

EU Material flows per person

Processed Materials

Mayer, et al (2018), Measuring Progress towards a Circular Economy Journal of Industrial Ecology. <https://doi.org/10.1111/jiec.12809>

The combined value chains **mobility, food and building** in EU represent:

- 46%** of Employees
- 51%** of GDP
- 63%** of Household expenses
- 80%** of Material use

Resource use in EU within

Mobility, food and buildings

 > 90% ton

 < 10% ton

 > 95% loss of value after first use of resource

Incredible
wastefulness
everywhere!

Source: Stuchtey et al, A Good Disruption, 2016, Kindle loc 293.

The combined value chains **mobility, food and building** in EU represent:

- 46%** of Employees
- 51%** of GDP
- 63%** of Household expenses
- 80%** of Material use

Resource use in EU within

Mobility, food and buildings

 > 90% ton

 < 10% ton

 > 95% loss of value after first use of resource

Incredible
wastefulness
everywhere!

Source: Stuchtey et al, A Good Disruption, 2016, Kindle loc 293.

EU satser nå hardt

Prioriterte områder

Elektronikk

Bygg og anlegg

Batterier

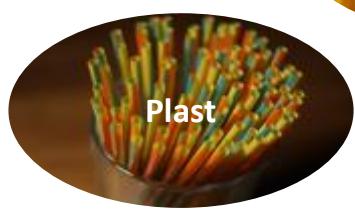
Tekstil

Kjøretøy

Mat

Plast

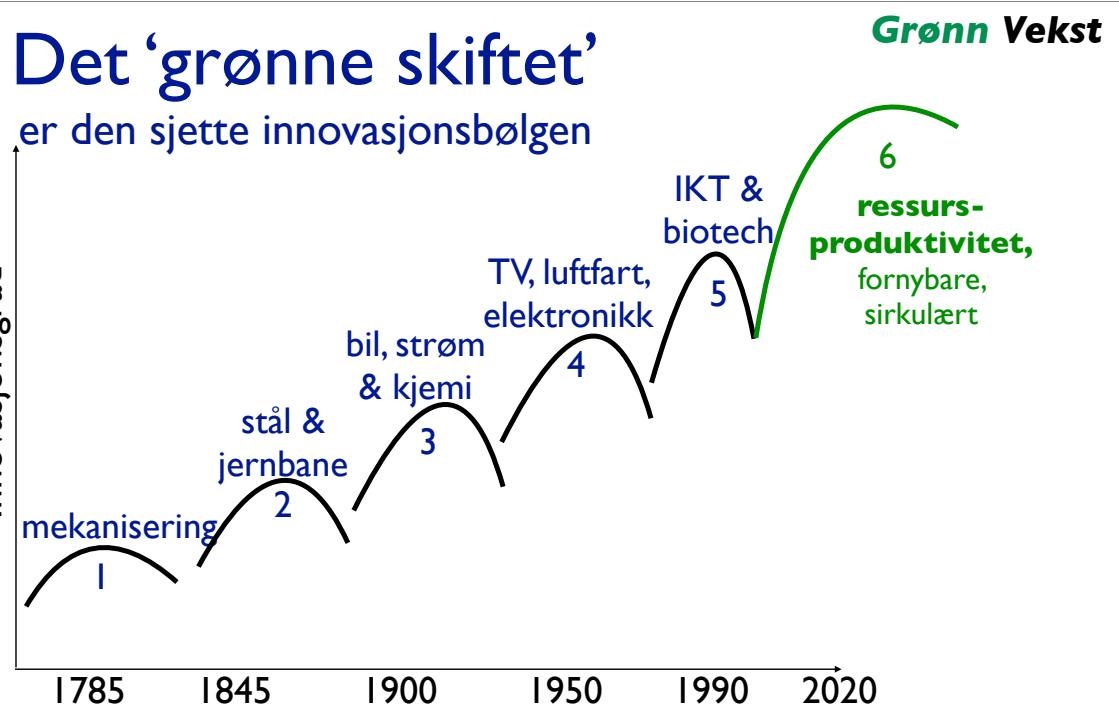

Emballasje

Oversikt

1. Problem: Ressurs-sløsing
2. Løsning: Skifte fra arbeids- til ressurs produktivitet
3. Lønnsomhet: Er Grønt den nye Svart?
4. Grønn vekst-trappa: Skape bærekraftsamfunnet i 2030

Per Espen Stoknes, BI

Fra arbeids-produktivitet

Grønn Vekst

1750: "Gærningen" som mente arbeids-produktivitet \times 200 var mulig, i spinning factory

Tilsvarende i transport 1850-1900

I dag kan vi hevde at ressurs-effektivitet \times 10 eller \times 100 mulig før 2050! Blir latterligg

til radikal ressurs-produktivitet

Per Espen Stoknes, BI

19

Hva er grønn vekst?

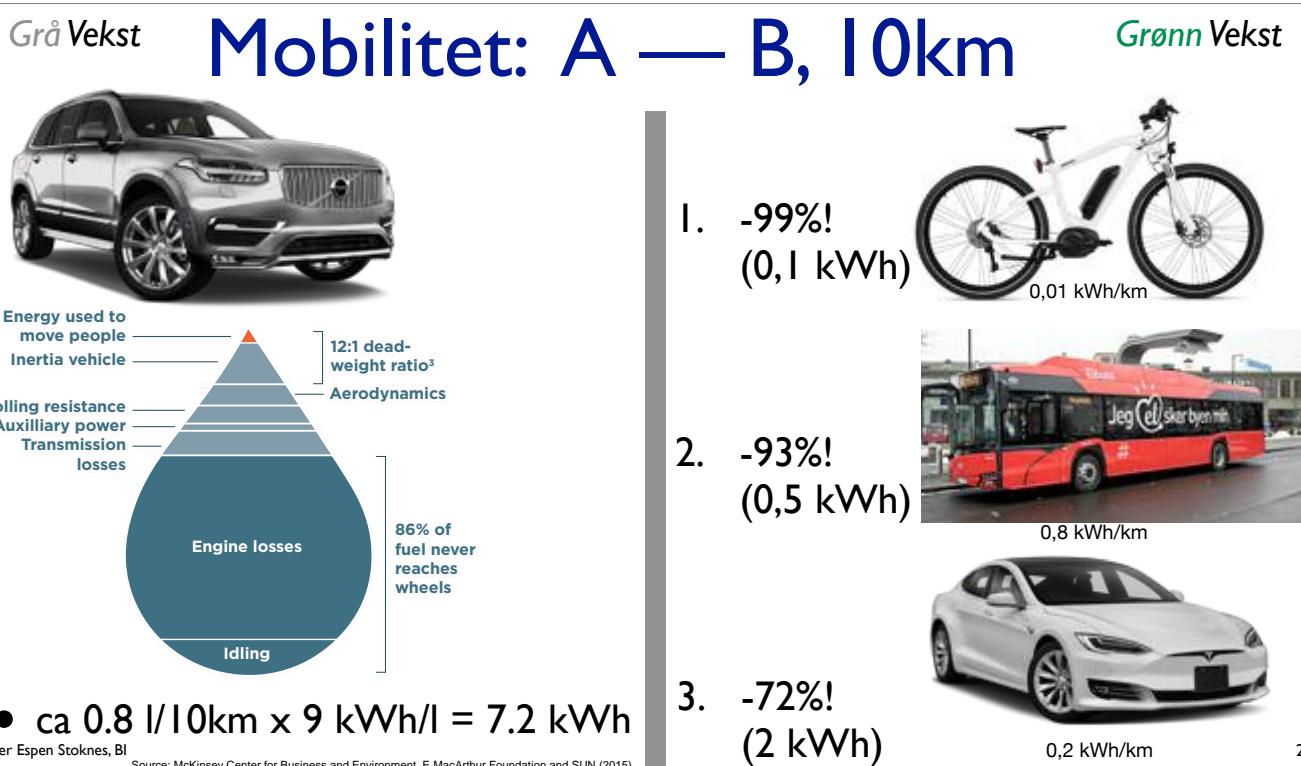
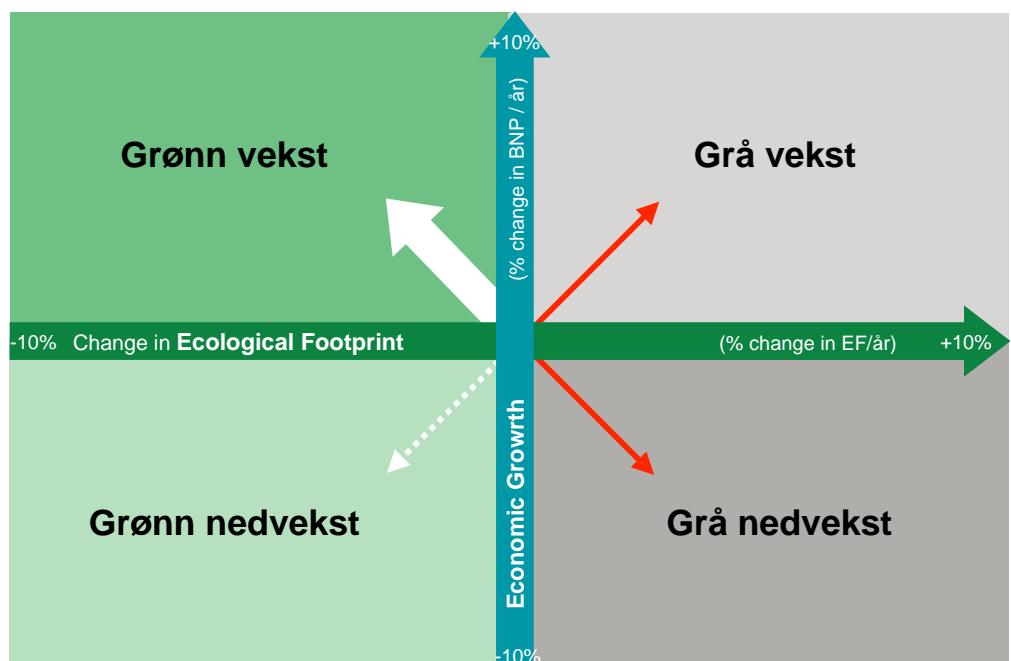
Grønn Vekst

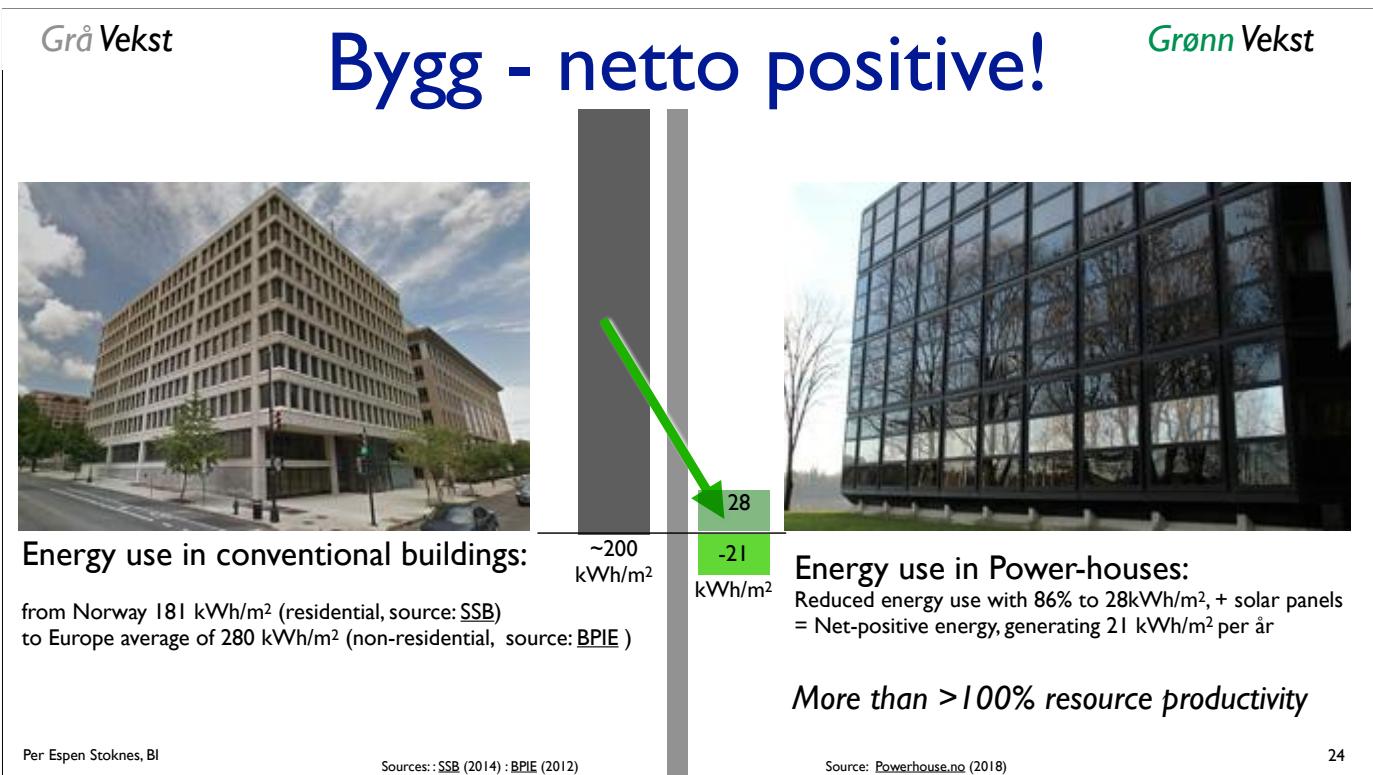
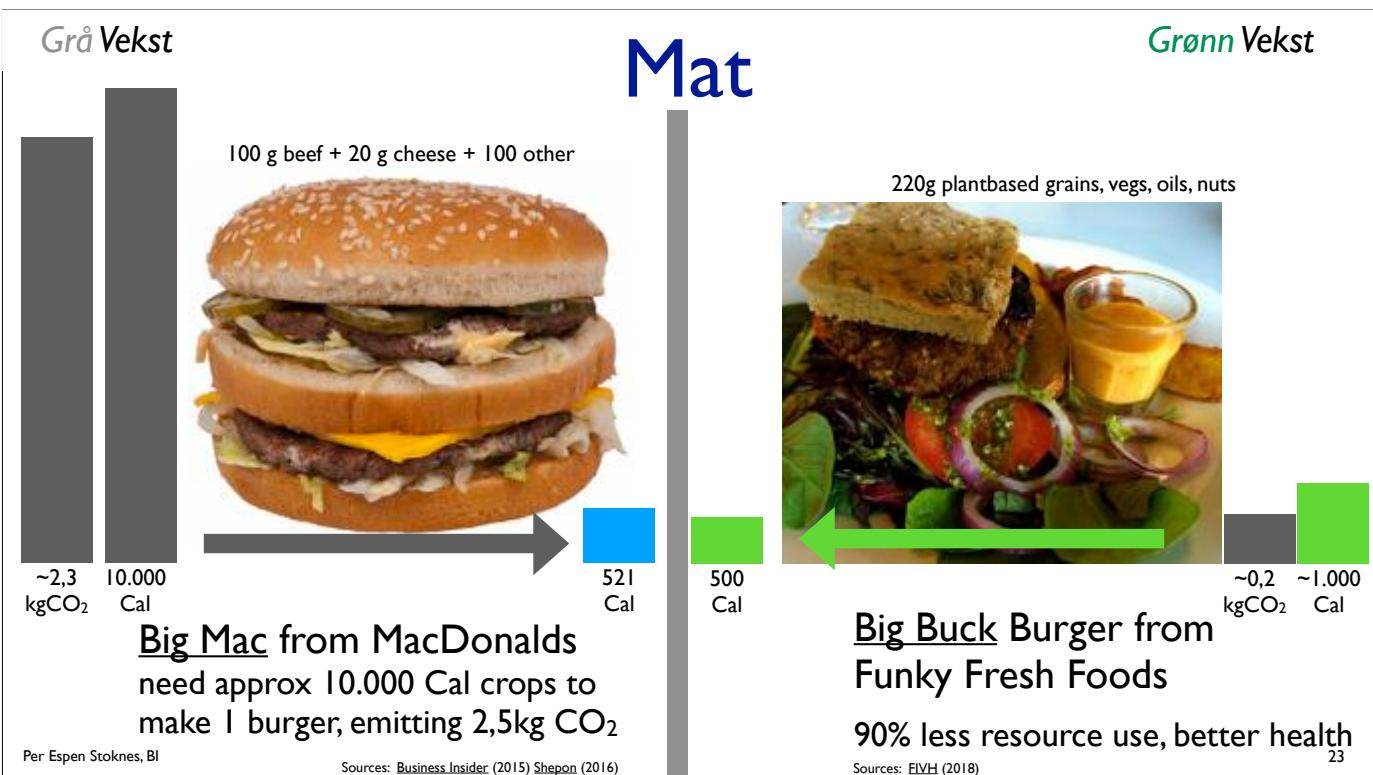
- “**Grønn** vekst” er økning i den type økonomisk verdiskaping som gir lavere samlede miljøbelastninger

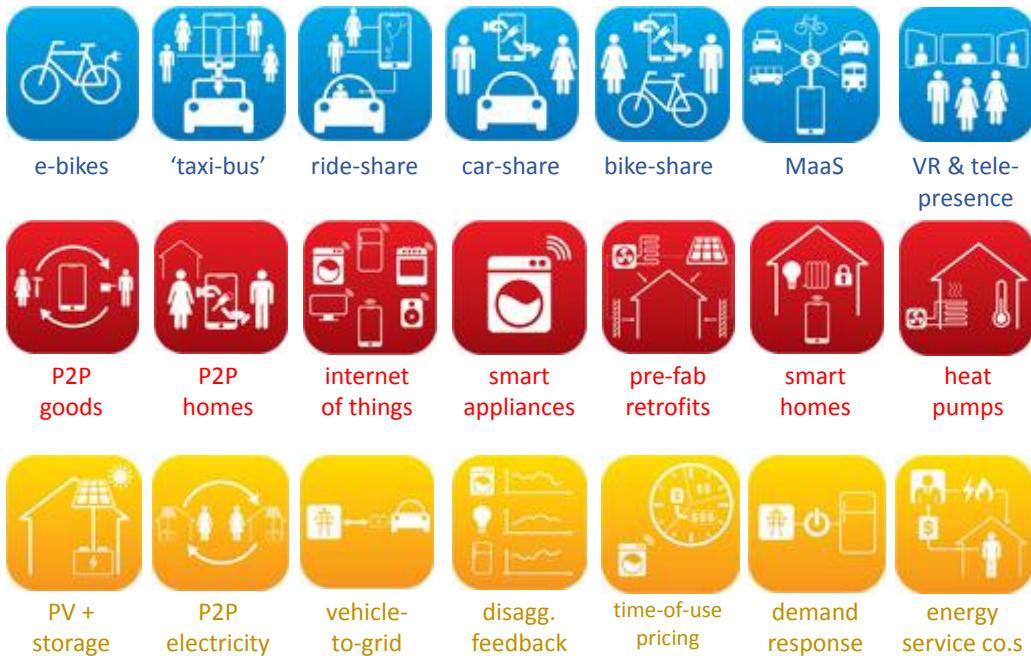
- “**Grå** vekst” er produktivitets-forbedringer hvor samlet miljøbelastning øker på tross av effektivisering

Potensielt disruptive sluttbruker innovasjoner Vekst

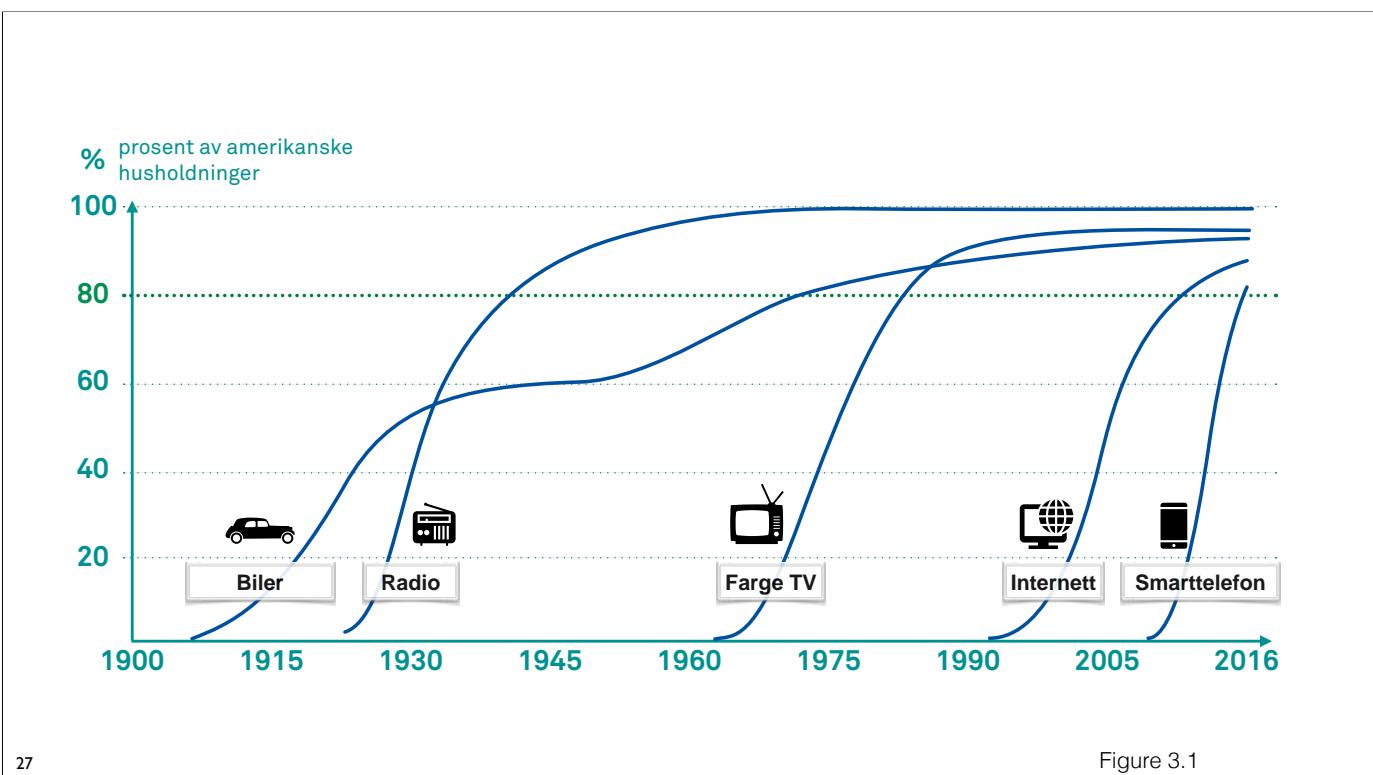
Sources: Charlie Wilson (nov. 2018) at IEA, "Transforming energy demand"

25

Sykkelpikene	Easee	Whereby	Glava
			
Finn.no	Zaptec	Tibber	Otovo
2020 our users potentially saved 0.61 tonnes million CO ₂ e = Emissions in Norway for 4 days = Traffic in Oslo for 15 months = Production of 8.8 million iPhone 12	Norsk billadeselskap krever svensk skjerping av grønne bidrag Til sammen med konkurrentene våre har vi redusert utslippene med 40 prosent i løpet av året. Det er også et stort teknologisk utslippsminskningspotensial i Norge. Vi må ikke vente til det er for sent.	Oppstartsraketten Tibber har allerede omsatt for mer enn i hele fjor: - Sikter mot to milliarder kroner Tibber har startet med en veldig god oppslutning i Norge. I løpet av et år har vi redusert utslippene med 40 prosent. Det er også et stort teknologisk utslippsminskningspotensial i Norge. Vi må ikke vente til det er for sent.	Nyter godt av høye strømpriser: - Antall interesserte har økt med hundre prosent på to uker Otovo har fått en god start i år. Interessene har økt med hundre prosent på de siste to uker. Det er også et stort teknologisk utslippsminskningspotensial i Norge. Vi må ikke vente til det er for sent.
+ Fjong + Buddy el-sykkel + ATEA + Pexip + Beyonder + Evoy... + Aker H. + ... mm.			

Per Espen Stoknes, BI

26

27

Figure 3.1

Grønn Vekst

Definisjon bærekraft i et nøtteskall:

Tilstrekkelig mer lønnsom,
ressursproduktiv og
inkluderende år for år.

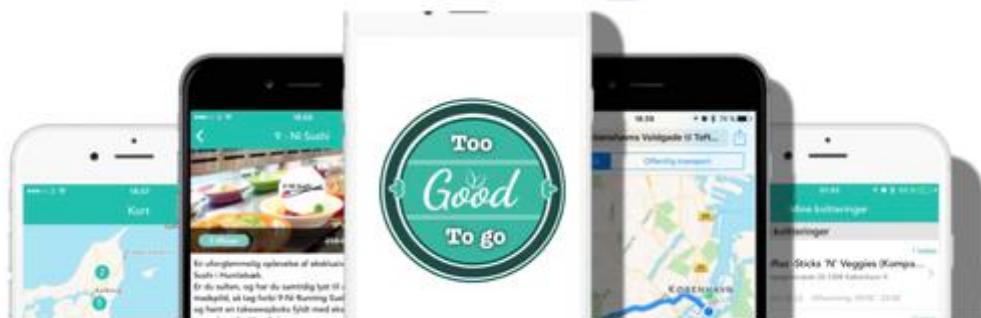
Too-good-to-go

28.01.2016

How a genius new app is hoovering up leftovers from hundreds of restaurants across Denmark

FOOD | TECH

(Last Monday, your greedy correspondent bought a dozen sushi rolls and a box of Chinese food for 30 Danish crowns, or £3/\$5.)

Per Espen Stoknes, BI

<https://collectively.org/en/article/how-a-genius-new-app-is-hoovering-up-food-thrown-out-by-hundreds-of-restaurants-across-denmark/>

29

30

“Software eats solar”

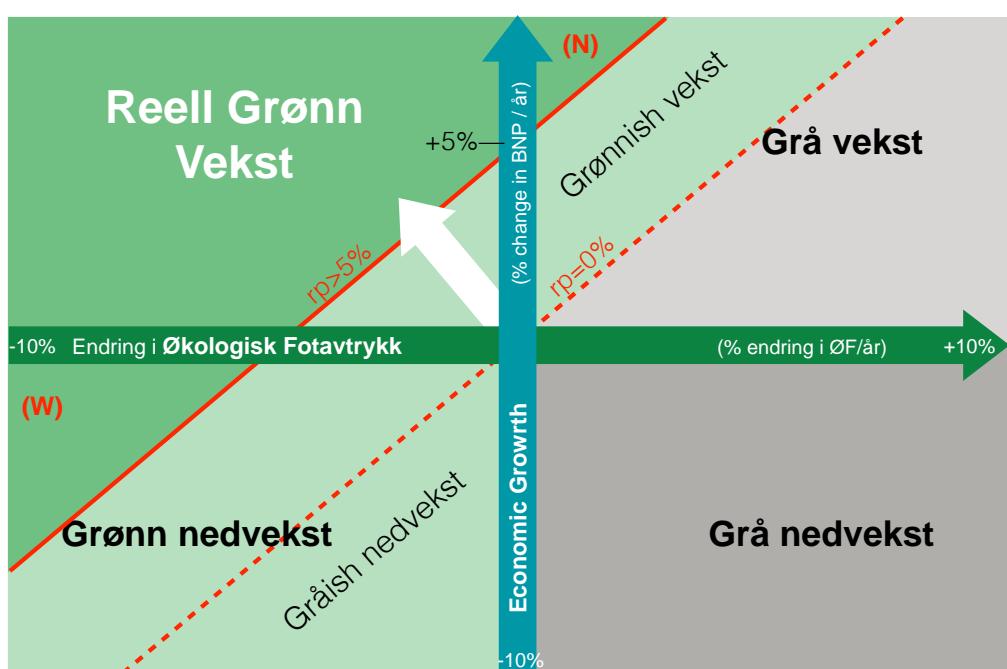
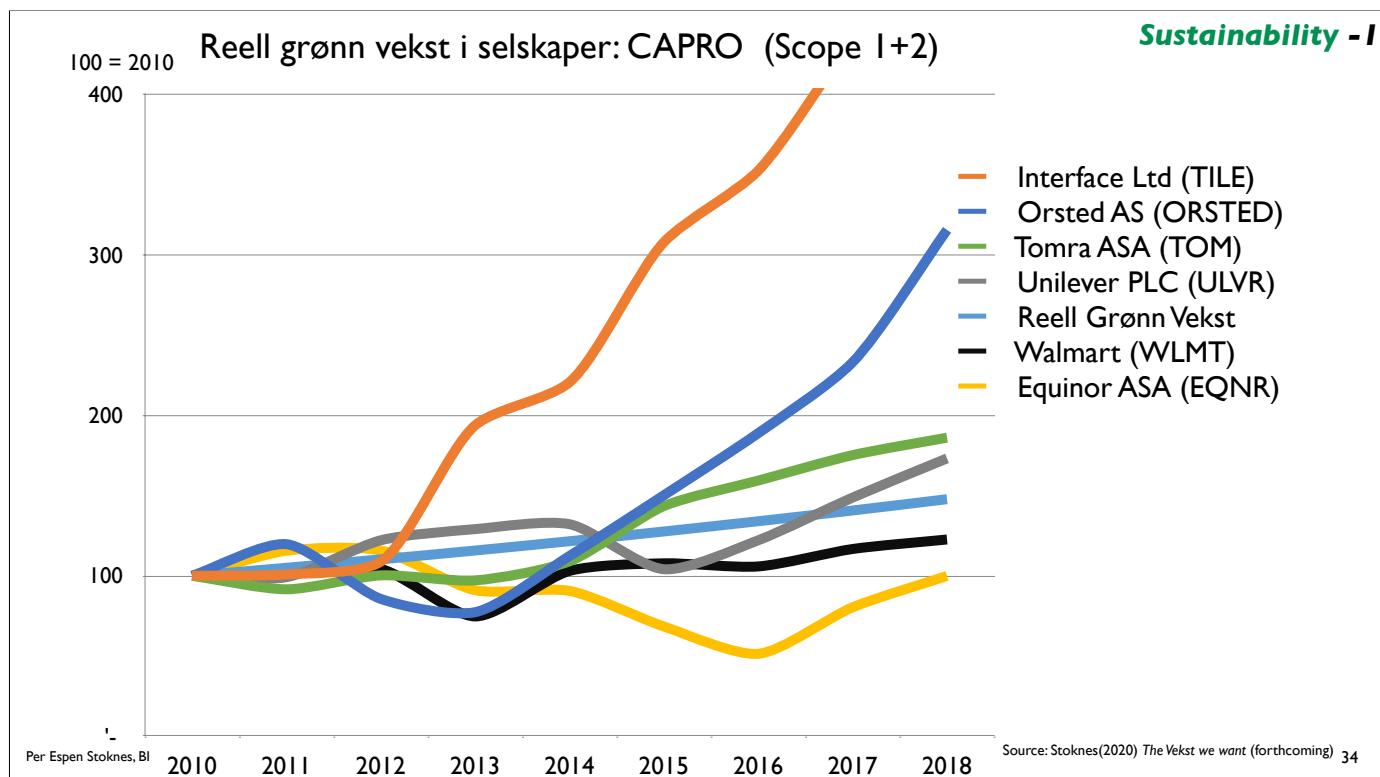
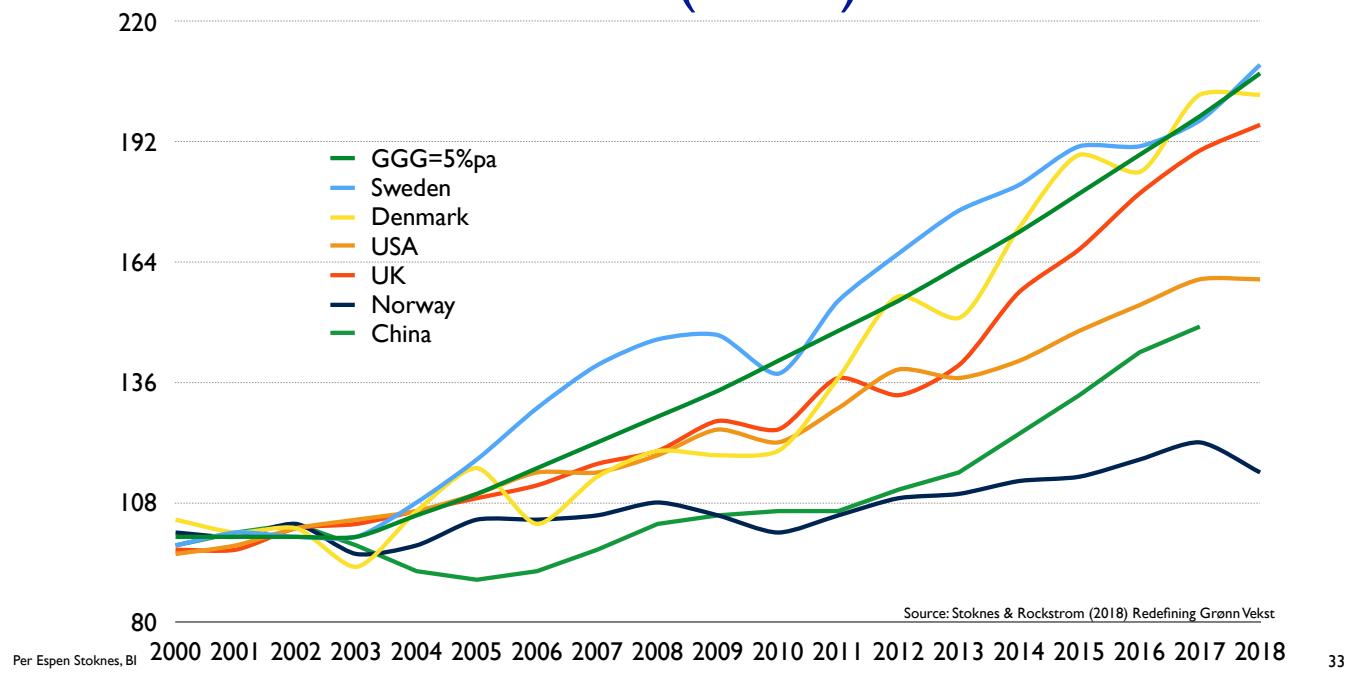

Figure 7.4 Final (18nov)

Reell Grønn Vekst (GGG) in countries

Oversikt

1. Problem: Ressurs-sløsing
2. Løsning: Skifte fra arbeids- til ressurs produktivitet
3. Lønnsomhet: Er Grønt den nye Svart?
4. Grønn vekst-trappa: Skape bærekraftsamfunnet i 2030

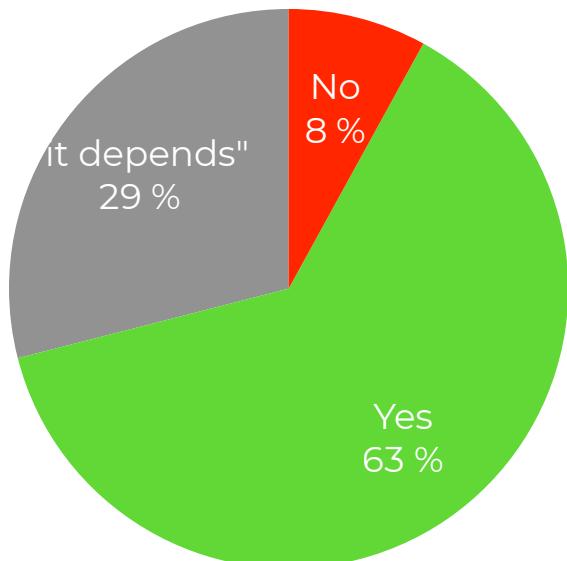
Per Espen Stoknes, BI

Er “bærekraft”-satsing lønnsomt? Green Growth

Are sustainable companies more profitable?

2200 research studies show:

"Meta review" - i.e. a review of the previous 60 reviews.

Conclusion: "Roughly 90% of studies find a non-negative ESG-CFP relation"

Sources: Friede, G., Busch, T., & Bassen, A. (2015). "ESG and financial performance: aggregated evidence" *Journal of Sustainable Finance & Investment*

Nordic Choice Hotels

The collage includes a white brochure titled "Prosjektorgave ved Handelshøyskolen BI" and "Økonomisk effekt av grønn vekst hos Nordic Choice Hotels" with "KONFIDENTIELL" and "MAX 200711 - Grønn vekst" text. It also features images of modern hotel buildings at night, a well-decorated interior room, a close-up of a woman's blue eye, and a circular logo for "NORDIC CHOICE HOTELS" with three icons.

1. Økte inntekter (226 MNOK)	13 MNOK
2. Redusert energibruk*	20 MNOK
3. Redusert avfall*	31 MNOK
4. Redusert materialbruk*	7 MNOK
5. Økt produktivitet	37 MNOK
6. Redusert «gjennomtrekk»	35 MNOK
TOTALT	143 MNOK

**Grønn Vekst ga
143 mNOK =
27% av EBITDA**

DN i februar 2020

Når denne mannen sier at olje er døende, er det alvor

Olje er ut. Oljeservice er enda mer ut. Når det er umulig å selge oljeserviceselskaper, er signalet ikke til å mistforstå.

Tore Erikstad | 11 dager siden

Ny podkast ute: – Et utrolig klart signal fra markedet

Ingen ville kjøpe oljeserviceselskaper av Hitecvision. Det ser bekymrkt ut, mener DN's finansredaktør. Hør siste utgave av Finansredaksjonen.

Dagens Næringsliv | 10 dager siden

1 min Publisert: 12.02.20 — 17:12

Aksjekommentator Jim C seerne da han i etterkant av

Hitecvision, ledet av Ole Ertsæg, fant ingen kjøpere til 12 veltrinmede oljeserviceselskaper, og måtte gi opp. (Foto: Marie von Krogh Mør...

Oljeselskapene står i spagaten, og skal tilfredsstille investorer som vil ha raskest mulig inntjening fra olje og gass, samtidig som de skal friste med grønne prosjekter. Det går utover investeringene og straffer særlig oljeserviceselskapene. Så langt har 35.000 mistet jobben, og lønnsomheten svekkes, samtidig som de raser på børsene. Hva er

Per Espen Stoknes, BI

Eldar Sætre om kursfallet: – At det ble så kraftig var en overraskelse

Siden Eldar Sætre presenterte Equinors planer fremover, har 35 milliarder kroner blitt skremmet bort av

Eldar Sætre om kursfallet – At det ble så kraftig var en overraskelse | DN

1/30/2020, 12:52

Mens markedet sender grønne aksjer til himmels, straffer det Equinor for utslippskutt og satser på fornbar

I fjor ble det handlet andeler i norske oljefelt for over 50 milliarder kroner. 26 transaksjoner ble gjennomført, mer enn noen gang de siste fem årene.

Morten Ånestad | 7 dager siden

1 min Publisert: 16.02.20 — 17:26

Partner Daniel Remmers i revisjons- og rådgivningselskapet PwC har gått gjennom samtlige transaksjoner på norske sokkel. Han er ikke i tvil om hva som driver endringene. Her fotografert på kaien i oljebyen Stavanger. (Foto: Tommy Ellingsen/Mør...

Det grønne skifte er hovedforklaringene til det økte transaksjonsvolumet, ifølge en fersk rapport.

Det siste året har det blitt kjøpt og solgt flere andeler på felt på norsk sokkel enn noen gang de siste fem årene. Det kommer frem i en fersk rapport.

Partnere Kjell Jacobsen (til venstre), Einar Gamman og Helge Tveit er strålende fornøy med å ha solgt fire selskaper for til sammen 1,3 milliarder kroner. (Foto: Tommy Ellingsen/Mør...

– Det har vært null interesse. Null interesse.

Det er ikke mer enn en drøy uke siden seniorpartner Atle Eide i

Tomra økte markedsverdien med over fire mrd. i morgentimene torsdag: – Man ser det samme med Nel og Tesla

Tomra økte markedsverdien med over fire mrd. i morgentimene torsdag – Man ser det samme med Nel og Tesla | DN

1/30/2020, 12:57

Skalte grønne siste årene. : skyller en

1 min Publisert: 21.02.20 — 08:44

et er veldig mange

et har vært 1-10000 | Page 1 of 6

https://www.dn.no/finansredaksjonen/podkaster/norsk-podkast/ny-podkast-ute-er-et-utrolig-klart-signal-fra-markedet/2-1754732/ Page 1 of 2

https://www.dn.no/temapanel/grønne-akser-selte/requisitorium/ny-rapport-den-grønne-skiftet-driver-milliardtransaksjonene/2-1766688/ Page 1 of 6

https://www.dn.no/markedsvalue/tomra-gjennomsette-utsalgene-for-13-milliarder-og-vil-redde-verden/2-1759952/ Page 1 of 6

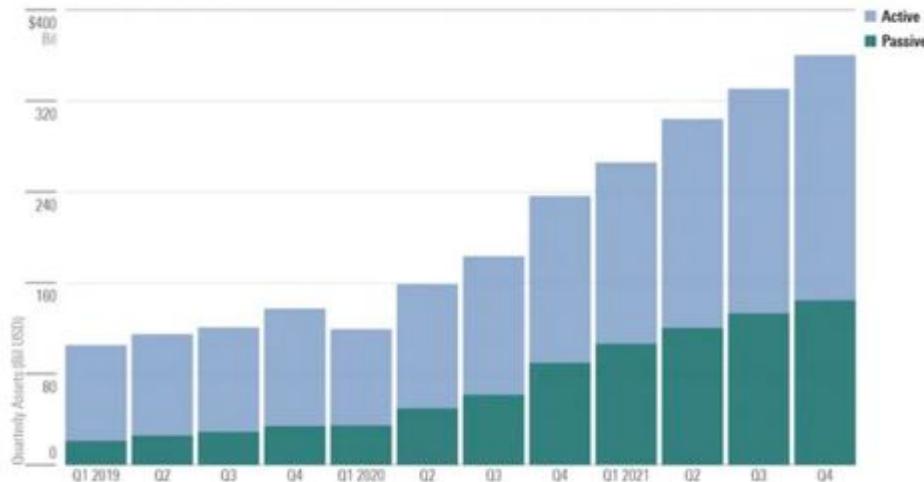
“Investors are increasingly...
recognising that climate risk
is investment risk.”

Larry Fink, CEO BlackRock

(> 10.000 bn\$)

Investments in ESG take off

U.S. Sustainable Fund Assets

Source: Morningstar Direct. Data as of December 31, 2021.

Per Espen Stoknes, BI

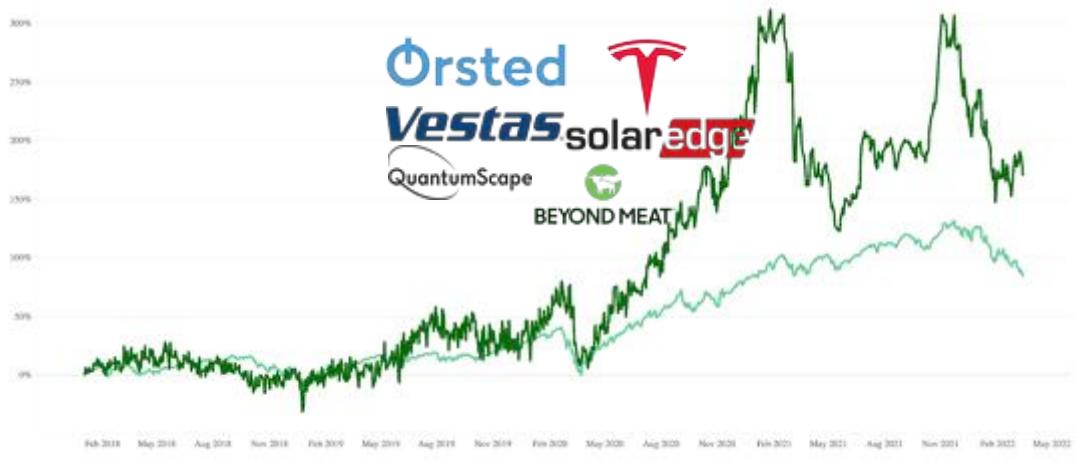
<https://www.morningstar.com/articles/1076648/sustainable-fund-flows-dip-for-the-quarter-but-peak-for-the-year>

41

But huge volatility & uncertainties

EIP Climate Tech Index

The EIP Climate Tech Index is designed to track the performance of public companies primarily involved in providing technology that supports global decarbonization. The index is updated weekly.

Per Espen

<https://eipclimateindex.com>

42

Why a green wave *now*? 7 deep drivers:

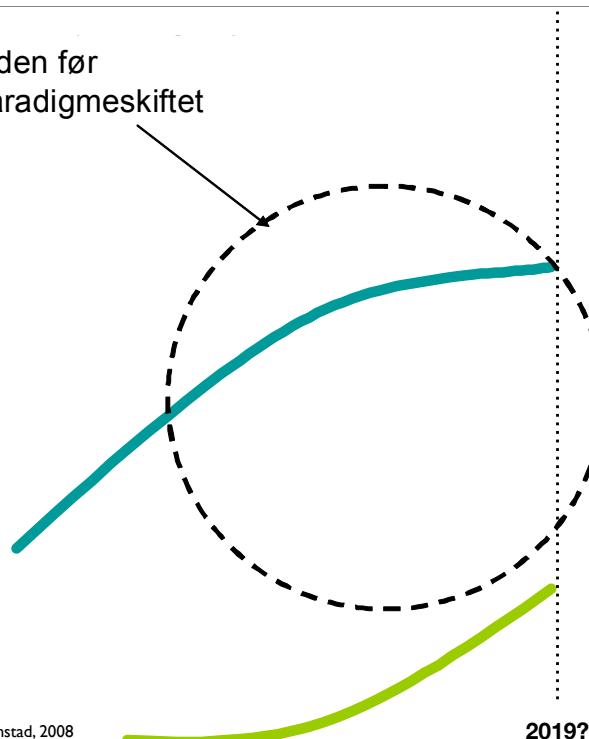
1. **Renewables** cost-curves
2. **ESG** is suddenly for real
3. **Material flows** go digital and circular
4. Financial **Climate Risk**
5. **SDG** & Paris agreement is humanity's first common plan
6. “**G3**” goes green, net-zero circular + EU taxonomy
7. **Covid-19** has resurrected the active government

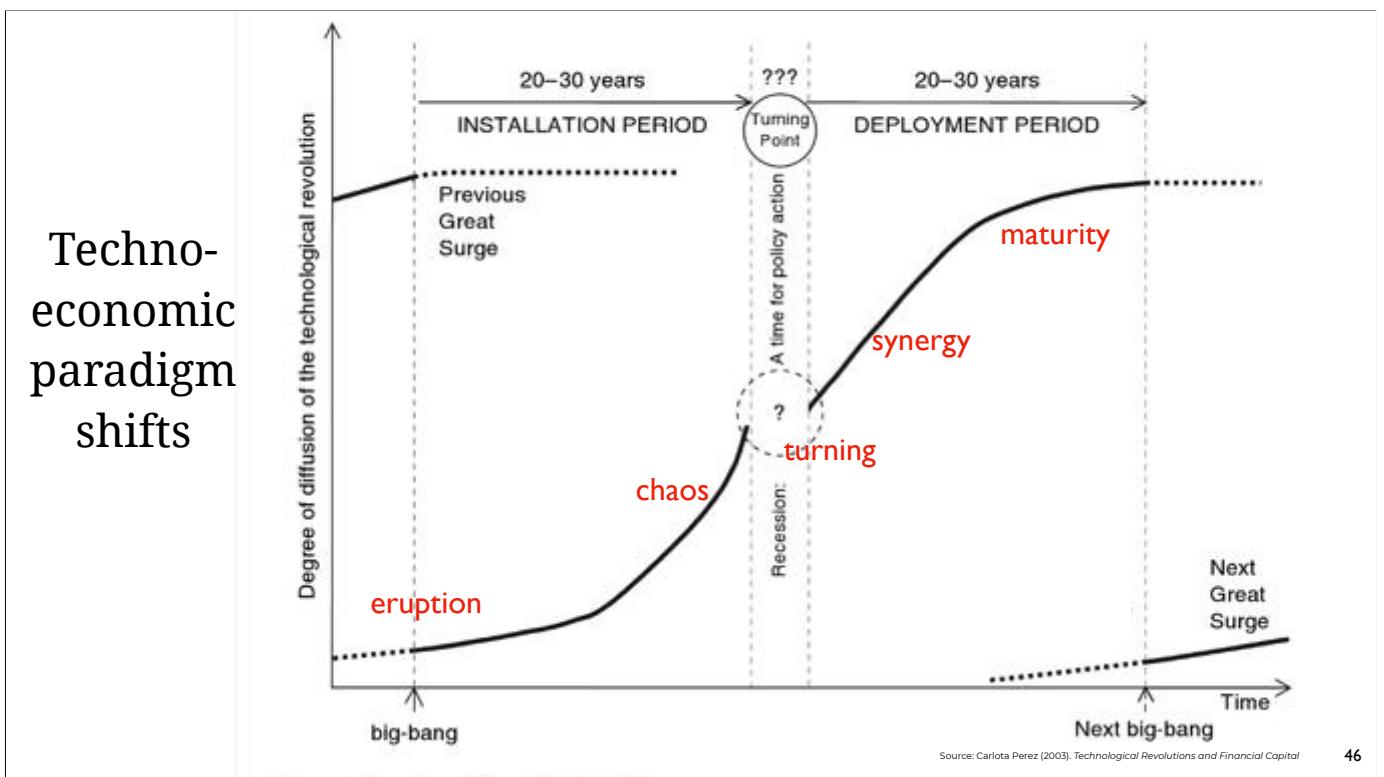
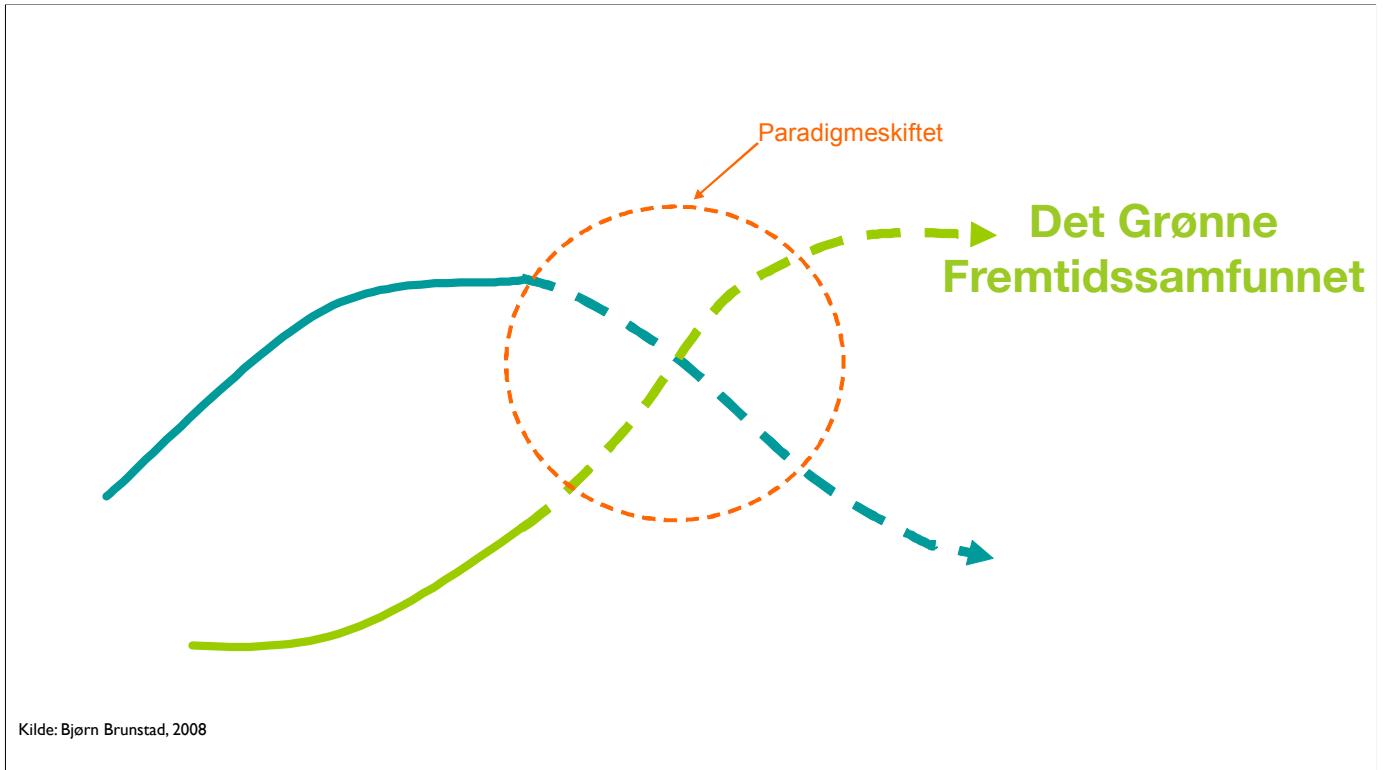
Photo credit: © Trent Slater

Source: Stoknes (2021) *Tomorrow's economy*

43

Tiden før
paradigmeskiftet

Oversikt

1. Problem: Ressurs-sløsing
2. Løsning: Skifte fra arbeids- til ressurs produktivitet
3. Lønnsomhet: Er Grønt den nye Svart?
4. Grønn vekst-trappa: hvordan skape bærekraft til 2030?

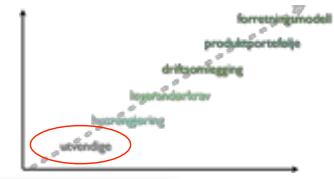
Per Espen Stoknes, BI

Verktøykassen: “Grønn vekst trappen”

Per Espen Stoknes, BI

Utvendig

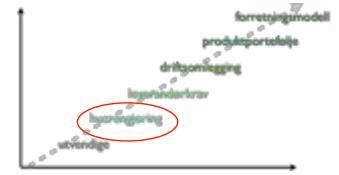

Husrensejering

- etterlevelse og risiko ledelse
- minimere avfall; redusere, gjenbruke, resirkulere
- forbedre energi-bruk i bygninger og apparater
- gjøre transport og logistikk grønnere
- øke biomangfold på eiendommer

Husren gjøring

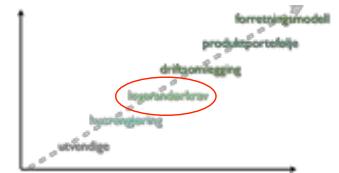

KIWI -
NorgesGruppen

- Innføre klima-regnskap, Miljøfyrtårn, etc
- Solcelleanlegg på taket
- Passivhus
- Jordvarme, varmepumpe & gjenbruk av spillvarme
- LED-belysning med lysstyring i hele butikken
- Best tilgjengelig teknologi på kjøl/frys & ventilasjon
- Avanserte styringssystemer for teknisk anlegg
- Miljøvennlige materialer og tilpasning av bygg til nærmiljøet

Grønne innkjøp

- Bruk innkjøps-makten:
- kjøp mindre, kjøp bedre, fra bedre leverandører
- kjøpe tjenester istedenfor produkter
- skjerpe grønne krav til leverandører

Leverandørkrav

[Supplier homepage](#) [Working with Philips](#) [Supplier Quality](#) [Supplier Sustainability](#) [Supplier Portal](#)

Suppliers

We collaborate closely with our suppliers to **drive sustainable improvements throughout the value chain**

At Philips, we are on a mission to improve people's lives. This goal extends beyond our innovative products, systems and services to our supply chain. We invest in relationships with suppliers who provide a safe working environment, treat workers with respect, and work in an environmentally sound way.

Philips

Per Espen Stoknes, BI

53

Sustainability Supplier Assessment Questions

Energy and Climate

Reduce energy costs and greenhouse gas emissions

- 1. Have you measured and taken steps to reduce your corporate greenhouse gas emissions (Y/N)
- 2. Have you opted to report your greenhouse gas emissions and climate change strategy to the Carbon Disclosure Project (CDP)? (Y/N)
- 3. What are your total annual greenhouse gas emissions in the most recent year measured? (Enter total metric tons CO₂e, e.g. CDP 2009 Questionnaire, Questions 7-11, Scope 1 and 2 emissions)
- 4. Have you set publicly available greenhouse gas reduction targets? If yes, what are those targets? (Enter total metric tons and target date, e.g. CDP 2009 Questionnaire, Question 23)

Material Efficiency

Reduce waste and enhance quality

- Scores will be automatically calculated based on participation in the Packaging Scorecard in addition to the following:
- 5. If measured, please report total amount of solid waste generated from the facilities that produce your product(s) for Walmart for the most recent year measured. (Enter total lbs)
- 6. Have you set publicly available solid waste reduction targets? If yes, what are those targets? (Enter total lbs and target date)
- 7. If measured, please report total water use from the facilities that produce your product(s) for Walmart for the most recent year measured. (Enter total gallons)
- 8. Have you set publicly available water use reduction targets? If yes, what are those targets? (Enter total gallons and target date)

Nature and Resources

High quality, responsibly sourced raw materials

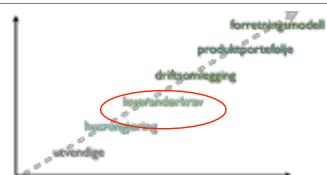
- 9. Have you established publicly available sustainability purchasing guidelines for your direct suppliers that address issues such as environmental compliance, employment practices, and product/ingredient safety? (Y/N)
- 10. Have you obtained 3rd party certifications for any of the products that you sell to Walmart? If so, from the list of certifications below, please select those for which any of your products are, or utilize materials that are, currently certified.

People and Community

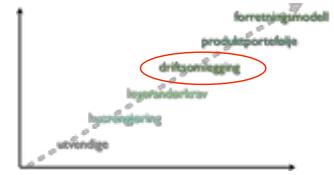
Vibrant, productive workplaces and communities

- 11. Do you know the location of 100% of the facilities that produce your product(s)? (Y/N)
- 12. Before beginning a business relationship with a manufacturing facility, do you evaluate their quality of production and capacity for production? (Y/N)
- 13. Do you have a process for managing social compliance at the manufacturing level? (Y/N)
- 14. Do you work with your supply base to resolve issues found during social compliance evaluations and also document specific corrections and improvements? (Y/N)
- 15. Do you invest in community development activities in the markets you source from and/or operate within? (Y/N)

Driftsomlegging

- hel system-tilnærming til ressurs-produktivitet
- re-vurdere og re-designe produksjon prosesser og teknologier
- erstatte fysisk ressursbruk med informasjon
- bedre styringssystemer, sortering, intern logistikk etc)

Per Espen Stoknes, BI

55

Grønn drift

We've got the power!
Torsdag 25. oktober 2012 ble en historisk dato for FinnFjord Da-lynturbinene vi genererer mest nytal og leverer den første sammenen fra...

Dampprodusjonen har startet!

I begynnelsen av oktober startet vi å produsere damp fra den første av våre to nye koker. Skistov viser stor entusiasme over for å gjøre rent dampproduksjonen.

Norges største dampturbin er på plass!

20. juni ønsket "FjordGen" FinnFjord - helt etter tilskjønning. Turbinen på 40,5 MW er verdens største dampturbin i et bolzen på Fjordens Industripark iag...

VERDEN S MEST ENERGIEFFEKTE

Foto: Men Diesel & Turbo

FinnFjord har med sin satsning på energigainvinning blitt verdens mest energieffektive smelteverk.

Investeringen på totalt 800 millioner kroner er nå fullført, og anlegget er satt i drift. Kapasiteten på anlegget er opp til 340 GWh elektrisk kraft.

LEDIGE STILLINGER

800mNOK investert
350GWhel/yr recovery

Per Espen Stoknes, BI

56

Posten har innført utslippsfri brevdistribusjon i 50 byer/steder

Posten har over lengre tid faset ut fossile kjøretøy og har Norges største elektriske kjøretøypark

Nullutslippløsninger i byer

160 el-traller

300 paxtere (el)

500 El-biler

280 El-mopeder

map showing delivery locations in Norway

7

Posten og Bring er først i Norden til å teste ut kinesiske varebilen fra Saic, E-Crafter og Nikola Tre og en av de første til å bestille Tesla Semi

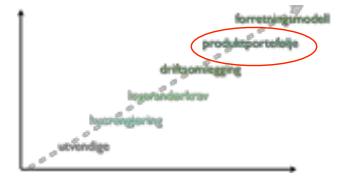
Tatt i bruk Norges tre første elektriske varebiler fra Maxus

Først ut i Norge til å ta i bruk E-Crafter. Fire er i drift i Oslo

Først i Norge til å bestille Nikola Tre. Forventet levering i 2022/2023

Bestilt Tesla Semi som skal kjøre mellom terminaler i Norge. Forventet levering i 2022/2023

Produkt portfølje

- Omlegging til grønnere, øko-effektive produkter og tjenester
- Vugge-til-Vugge prinsipper (Cradle-to-cradle)
 - fornye design
 - før bruk, i bruk og etter bruk
- Økosystem kompatible materialer
 - null giftige materialer, maksimere fornybare materialer

BMW

BMW-X5 SUV

BMW-i3 EV

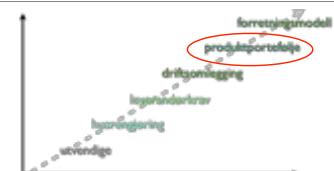

Case: ToastAle

61

Eksempel Grønn vekst - i mat

Solcellene er helt avgjørende når bygget skal produsere mer energi enn det bruker

Grønn Innovasjon-2

Det nye bygget ved Kultangbrua i Porsgrunn har fått tilnavnet «den grønne diamanten». Det offisielle navnet er Powerhouse Telemark. (Foto: R8 Property/Tor Helge Thoresen)

63

“SINTEF, Veidekke og LINK bygger verdens mest bærekraftige bygg”
ZEB Flexible Lab i Trondheim

CO2 utslipp fra produksjon, transport, byggeplass, oppføring av bygg og drift, over en 60 års periode skal kompenseres av energiproduksjon på bygget.

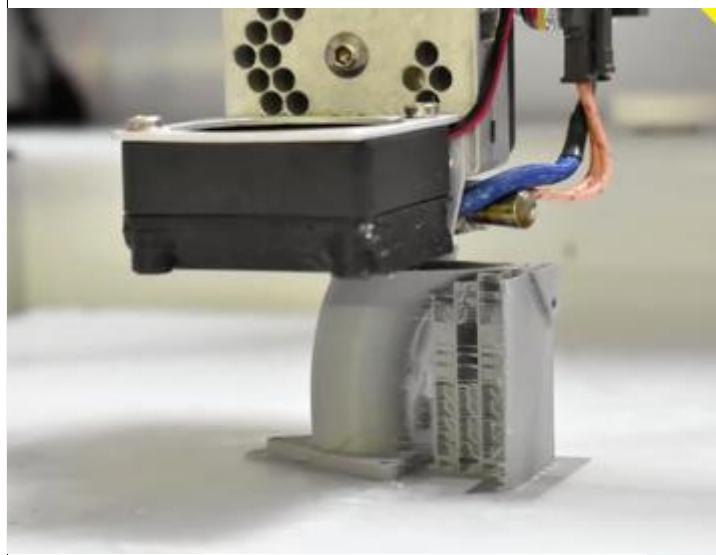
Kilde: [bygg.no](http://www.bygg.no/article/1429307) (2020)
<http://www.bygg.no/article/1429307>

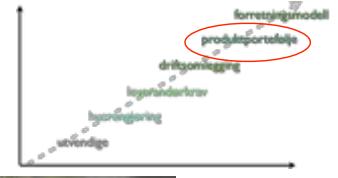

(Bilde: Splitkon)

3D-printede rør-deler av gjenbruksplast?

Tomra: Driving the resource revolution

WINNER OF THE INC AWARD FOR EXCELLENCE
IN RESEARCH AND INNOVATION AT THE INC
CONGRESS AWARD 2015

Per Espen Stoknes, BI

67

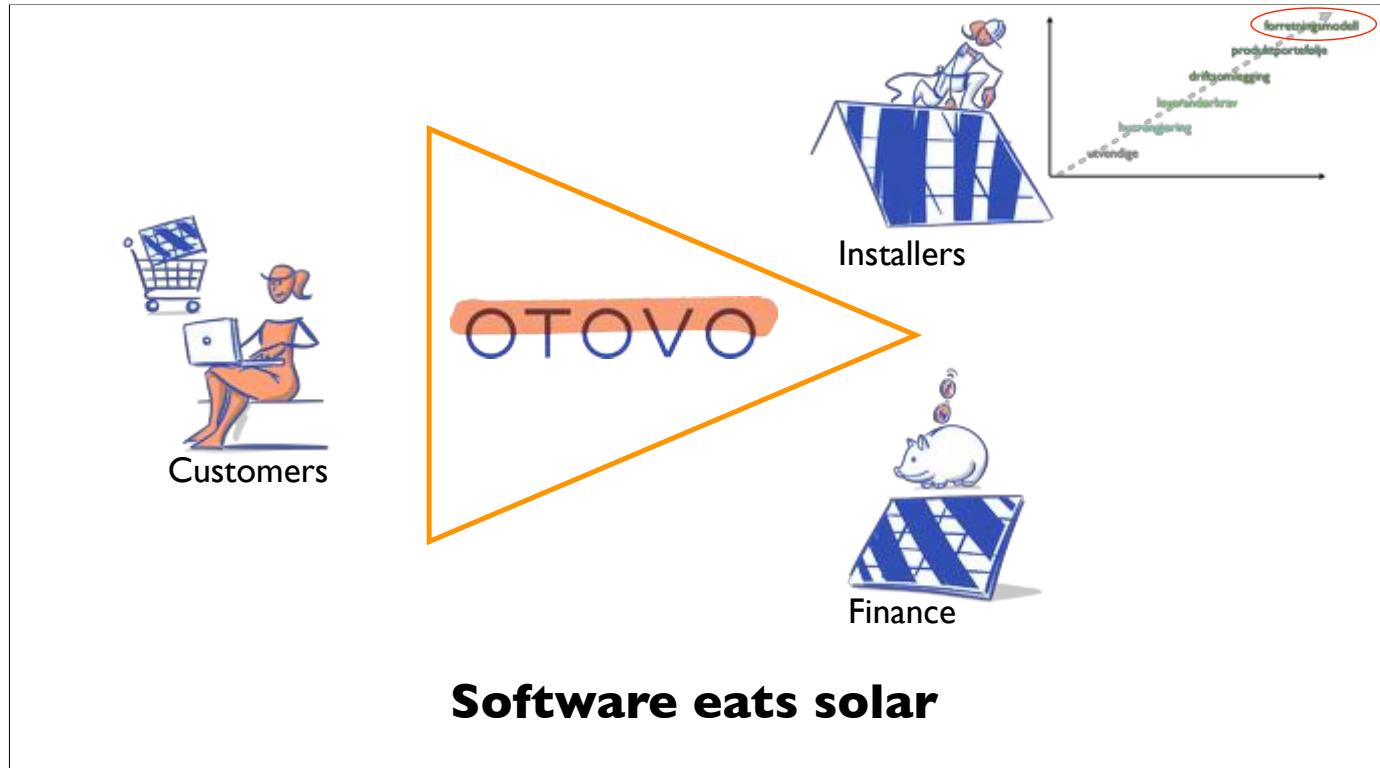
Forretningsmodeller

- erstatte produkter/tjenester med informasjon
 - f.ex Spotify, Kindle, Airbnb
- erstatte produkter med tjenester
 - f.ex. fra å selge biler til å selge mobilitet
- innføre nye muliggjørende produkter
 - f.ex. Tomra's sensor-baserte sorteringsmaskiner

Per Espen Stoknes, BI

68

LAGERTØMMING!!

VI TØMMER LAGERET I OKTOBER, VÆR RASK OG FÅ EN GOD DEAL.

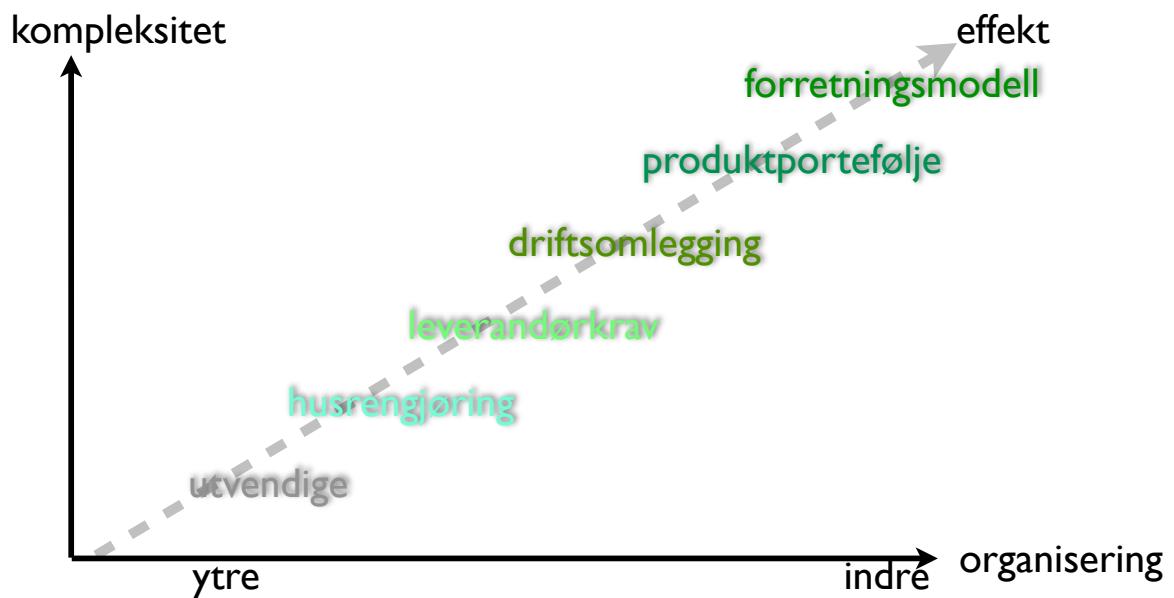
Opp: Varene kan besiktigges på lager ved avtale. Finn varene under og send bestilling via epost eller telefon.

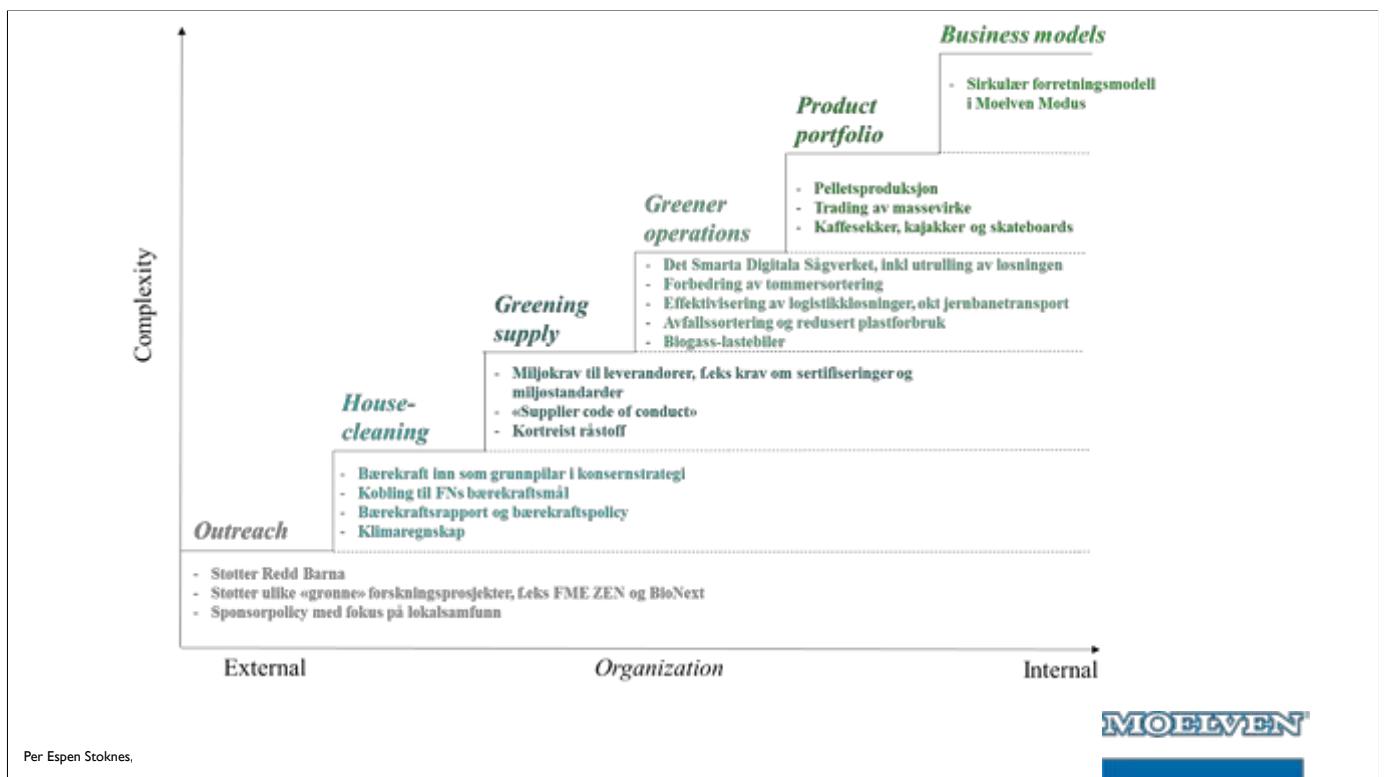
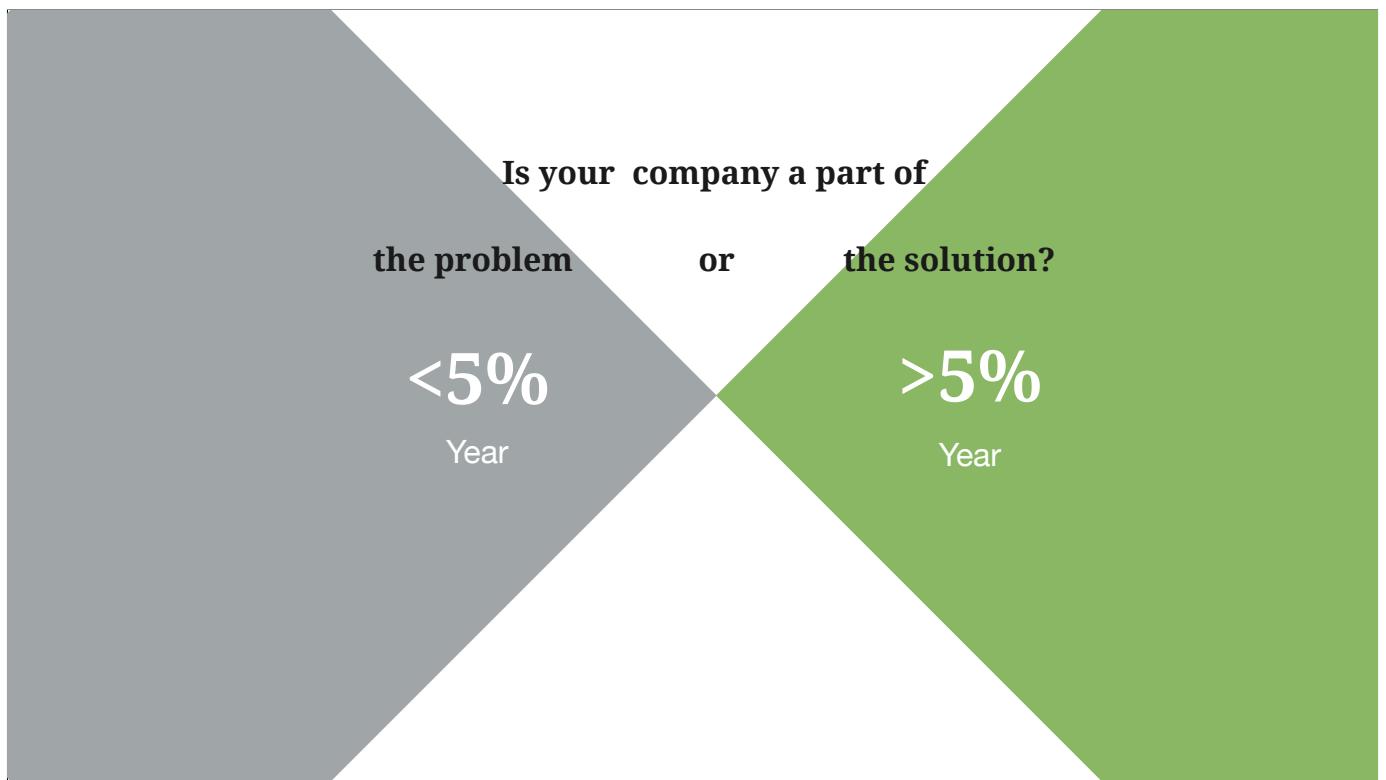
All priser eks. mva.

71

Verktøyskassen: "Grønn vekst trappen"

Konklusjoner

1. Problem: Forbausende, omfattende ressurs-sløsing
2. Løsning: Skiftet fra arbeids- til ressurs-produktivitet
3. Lønnsomhet: Ja, bærekraftig er nå (oftest) lønnsommere!
4. Grønn vekst-trappa: Vi kan skape bærekraftsamfunnet med seks trinn oppover før 2030,

Per Espen Stoknes, BI

Sunn økonomi definert

	Produktiv kapital	Natur-kapital	Sosial-kapital
 Strømmer : (inntekt) Beholdning: (formue)	Økonomisk vekst økning i BNP	Grønn vekst Økonomisk vekst som reduserer fotavtrykket	Sunn vekst: Grønn vekst som er mer sosialt inkluderende
	Produktiv Økonomi økt nasjonalformue i kroner	Grønn Økonomi produktiv økonomi med fotavtrykk innenfor økosystemers tålegrenser	Sunn Økonomi grønn økonomi som er sosialt inkluderende med økt tillit
Bred formue = balansert positiv endringstakt i produktiv + natur + sosialkapital			

